

ЗАВГОРОДНЯ Т.К.

*д.пед.н., професор, завідувач кафедри педагогіки імені Б.Ступарика
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Україна, Івано-Франківськ*

СТРАЖНИКОВА І.В.

*д.пед.н., професор кафедри педагогіки імені Б.Ступарика
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Україна, Івано-Франківськ*

**ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДНИКІВ В КОНТЕКСТІ
НАУКОВИХ ПОШУКІВ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО:
ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ**

У статті на основі історіографічного аналізу, застосовуючи компаративістичний метод дослідження, встановлено співзвучність педагогічних ідей, у контексті педагогічних надбань відомого українського педагога В. О. Сухомлинського: проблем підготовки вчителя, розвитку його творчості, професіоналізму, соціальної педагогіки, педагогіки А.С.Макаренка, випереджаючої освіти, особисто-орієнтованого навчання і гуманного виховання, збереження гуманістично-освітніх традицій, дотримання принципу опори у вихованні на красу та естетичні почуття, розвиток креативності особистості, питання національного, громадянського, естетичного виховання, виховання толерантності.

Ключові слова. історіографічний аналіз, компаративістичний метод дослідження, зарубіжні дослідники, В. О. Сухомлинський, співзвучність педагогічних ідей.

Постановка проблеми. Сьогодні педагогіка як наука постійно розвивається, збагачується новими напрямками історико-педагогічних досліджень. Прикладом можуть служити такі актуальні для сьогодення напрями, як персоналістичний та, як зазначає О.Сараєва, сухомлиністика. Це є підтвердженням актуальності для сучасної освіти і науки ідей Василя Олександровича Сухомлинського [6].

Вивчення публікацій присвячених педагогічній спадщині В.Сухомлинського засвідчує, що вони переважно розкривають різносторонні ідеї формування особистості, шляхи їх реалізації в сучасній Україні. Разом із тим ще недостатня увага приділяється порівняльному аналізу педагогічного

здобутку педагога та реалізації його ідей зарубіжними дослідниками. Тому **метою нашої статті** є спроба узагальнити доробок зарубіжних науковців у висвітленні проблем, які актуалізовані у педагогічній спадщині Василя Олександровича Сухомлинського.

Виклад основного матеріалу. Аналіз джерельної бази дає можливість для висновку про широкий, різноманітний аспект порівняльних досліджень науковцями України в контексті педагогічної спадщини великого педагога – Василя Олександровича Сухомлинського, суголосність їх педагогічних ідей.

Використовуючи порівняльний аналіз педагогічних ідей В.О. Сухомлинського та сучасних українських науковців з різних галузей педагогіки, нами визначено їх точки дотику та розбіжності позицій. Узагальнивши доробок вітчизняних дослідників у висвітленні проблем, які актуалізовані у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського, встановлено, що співзвучними є ідеї змісту національного виховання, виокремлення шляхів реалізації його в практичній діяльності; проблем підготовки вчителя, розвитку його творчості, професіоналізму, педагогічної майстерності (володіння педагогічною технікою, мовленням); ідей виховання особистості в колективі та визначення ознак виховуючого колективу; відстоювання думки про взаємозумовленість і взаємозалежність розвитку колективу і особистості; проблем сімейного виховання, розвитку теорії батьківської педагогіки. В контексті викликів сучасності вітчизняними науковцями розглядалися й інші проблеми педагогічної спадщини В. Сухомлинського: питання трудової педагогіки; сучасного погляду на соціалізацію студентської молоді; ретроспективного аналізу педагогічних поглядів В.О.Сухомлинського і К.Д. Ушинського (М.Я.Антонець, Л.С.Бондар, Т.В.Гринь, ін.) тощо.

Водночас виклики сучасності про необхідність високої освіченості населення в цілому і молоді зокрема, виховання творчої, креативної особистості, яка сьогодні є виробничою силою, від якої залежить науково-технічний прогрес, а також визначається місце розвинутої країни серед інших країн вимагають зміни освітньої парадигми, обумовлює посилення уваги до

світового педагогічного досвіду. Це, безперечно, впливає на розвиток всієї педагогічної науки, особливо - порівняльної педагогіки та методології досліджень. Цим пояснюється те, що в сучасній методології наукових досліджень виділяються конкретні методології. Тому сьогодні актуальним видається вивчення історіографії педагогічних досліджень, предметом вивчення яких були різноманітні питання присвячені теоретичним, методологічним та методичним проблемам педагогічної спадщини видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського в контексті досліджень зарубіжних науковців.

Урахування сучасних «мегатенденцій», або напрямів розвитку зарубіжних освітніх систем (М. Кларин, Р.Сельцер та ін.) в контексті інтеграції України до світової спільноти вимагає дослідника Олександра Холтобіна [8]. За твердженням автора, важливою складовою виховання молодого покоління В.Сухомлинський вважав опанування ним основ національної культури, а одним із «найважливіших засобів міжпоколінної передачі досвіду в духовній сфері» - фольклор [8, с. 209]. Незважаючи на існуючі риси, які роблять специфічним розв'язання цієї проблеми в різних освітніх системах, зокрема західні – через диференціацію та індивідуалізацію роботи з дітьми дошкільного віку, а східні освітні системи спираються на «традиції, домашнє виховання або колективні методи виховання і навчання» [8, с. 210]. Слов'янські народи дотримувалися принципу соборної дії та відповідальності, який тісно пов'язаний з національною самосвідомістю.

Суголосна і думка дослідника із позицією В.Сухомлинського, який був прихильником «інтеграції у змісті навчально-виховного процесу тенденцій до виховання рис громадянина світу зі збереженням специфіки світосприймання» [8, с. 210]. За словами автора, загальносвітова тенденція для дитячих садків Європи та США полягає у створенні в них середовища, яке стимулює дитину «спокійно і радісно знайомитись з навколишнім світом, здійснювати відкриття, бути самостійною, допитливою і розкриватися різними способами» [8, с. 212].

Яскравим прикладом актуальності, життєдіяльності педагогічної спадщини В. Сухомлинського є порівняльний напрям вивчення обої її складової. З цієї точки зору цікавим є порівняльний аналіз дослідницею Світланою Беловою системи творчого виховання учнів у педагогічній спадщині «віддалених один від одного в часовому й просторовому вимірах» [1, с. 187] відомого українського вченого В.О.Сухомлинського та німецького науковця Г. Шарельмана [1]. Як зазначає автор, педагогічні системи обох науковців «...збігаються в багатьох складниках, провідні ідеї авторів перегукуються. Водночас програма творчого виховання Г. Шарельмана більш радикальна, пророблена в деталях...» [1, с. 188]. Спільним у поглядах обох педагогів, є те, що основою гармонійного виховання особистості вони вважали «гармонію виховної роботи» [7, с.74]. А це означає, що розвиток творчих здібностей учнів у педагогічних концепціях обох педагогів «пов'язаний з інтелектуальним, особистісним розвитком, моральною свідомістю дитини». Тобто для обох педагогів «самоцінність становлять не лише творчі здібності, але їхній вплив на розкриття і збагачення внутрішнього потенціалу дитини. Саме внесення етичного й морального орієнтирів у освітній процес у цілому і, зокрема - в акт творчості, його органічний зв'язок із гуманістичними цінностями», за твердженням обох науковців, становлять основу їх педагогічних систем і, на думку С. Білової, «визначають їх неперевершене значення для розвитку світової педагогіки» [1, с. 188]. Цікавим для практичних педагогів, батьків є висновок науковців про те, що творчі задатки закладені у природі кожної людини у процесі життєдіяльності дитини можуть або розвиватися, або гальмуватися, що вимагає, в першу чергу, від кожного, хто спілкується з дитиною, виявлення задатків до конкретного виду творчості, постійної опори на них, врахування у виховному процесі.

Не менш важливим внеском науковців у розвиток педагогічної теорії та практики є положення про єдність процесів навчання, розвитку й виховання дитини, що зумовлюється її цілісністю, а також обґрунтування головних принципів їх реалізації, а саме: «природовідповідність, як урахування

природних, індивідуальних здібностей та інтересів дитини» [1, с.188]; «утвердження суб'єкт-суб'єктних стосунків учня і вчителя в освітньому просторі»; поєднання в освітньому процесі «різних форм колективного та індивідуального»; «соціальна спрямованість навчання на створення умов для відкриття певного таланту учня, його підтримки та розвитку» [1, с.189], і виокремлення необхідних умов виховання творчих здібностей дитини. Неважко помітити, що названі принципи і умови, вимагають перебудови навчально-виховного процесу у сучасних освітніх закладах. Заслуговує на увагу те, що педагоги на основі теоретичного обґрунтування розв'язання проблеми, запропонували шляхи реалізації основних положень своїх концепцій у масовій шкільній практиці. Серед них: «спонукати до продуктивної праці, в основу якої покладений цікавий творчий задум» на основі виявлення творчих задатків дитини з використанням «широкого спектру запропонованих учителем засобів стимулювання внутрішніх сил дитини; зацікавленість змістом праці, різними її видами (розумова, художня, фізична та ін.); варіативність організаційних форм навчання (індивідуальне, групове, фронтальне); тісний зв'язок урочної та позаурочної діяльності; особлива увага дітям, у яких здібності виражені нечітко; забезпечення учням відчуття радості, успіху, власних можливостей, досягнення «перемог» над собою, залучення дітей переважно до таких видів робіт, як шкільні твори, складання казок, драматизація, гра, вміння знаходити навчальний матеріал у навколишньому, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, проводити первинну систематизацію, знаходити самостійні відповіді на запитання. Особлива увага обох педагогів для розв'язання проблеми звернута до особистості самого вчителя, який за їх переконанням, є «головним засобом творчого виховання учнів, суб'єктивним чинником освітнього процесу» [1, с.190].

У цілому, зазначає автор, «незважаючи на певні розбіжності, концепції творчого виховання особистості В.О.Сухомлинського та Г.Шарельмана містять спільні системоутворювальні компоненти: «переорієнтація моделі освіти на особистісно-орієнтовну, спрямовану на розвиток і саморозвиток особистості

учня на основі виділення його унікальних природних задатків; створення умов для виявлення і найбільш повної реалізації творчого потенціалу особистості; становлення особистості вчителя (пріоритетними для якого є такі якості, як: любов до дітей, вміння творчо працювати, відмова від стандартних методик, постійна здатність до імпровізації) як домінуючий чинник виховання творчих здібностей учнів [1, с.191].

Проблеми вивчення природи дитини в поглядах В.Сухомлинського та представників реформаторської педагогіки кінця ХІХ – початку ХХ століття (порівняльний аналіз) розкривається у публікації Т. Кравцової та В. Метеля [4].

Представники реформаторських течій, як і Василь Сухомлинський, вбачали розвиток дитини через розкриття «вільної» особистості, а не через пристосування до навколишнього середовища. Для цього, як зазначав педагог, необхідно починати «з вивчення природних особливостей, пізнання душі дитини, прищеплення основних моральних законів, засад нового світогляду, а потім переходити до вивчення основ наук» [4, с.201].

Актуальними для сьогодення є ідеї поєднання гуманістичного педоцентризму з системою колективного виховання у спадщині В.Сухомлинського та сучасної вальдорфської школи; цілісності процесу виховання; єдності ролі інтелекту й емоцій; індивідуального вивчення дитини, її темпераменту і характеру та врахування одержаних результатів у навчально-виховному процесі.

Актуальним вважаємо звернення дослідниці І.В.Гоштанар до порівняльного аналізу поглядів видатних педагогів Й.Гербарта і В. Сухомлинського з проблем індивідуальності особистості, розвитку гармонійної особистості. Порівняльний аналіз їх поглядів на проблему морального розвитку молодого покоління засвідчив, що «обидва педагоги особливого значення надавали формуванню у дитини постійного прагнення до моральної досконалості, вважали виховання «постійним духовним спілкуванням вчителя і дитини», в якому розвивається духовна самостійність особистості» [2, с.74]. Водночас автором проаналізовані ідеї цих учених про

взаємозв'язок духовного і фізичного розвитку особистості. Результати порівняльно-педагогічного аналізу свідчать, що обидва педагоги відстоювали ідею, що виховання буде ефективним, якщо «його методи поважатимуть індивідуальність учня, не зазіхатимуть на його особистість, сприятимуть розвитку його самостійного мислення». Як зазначав Й.Герbart, «треба пристосовувати своє викладання і поведінку до віку та особливостей кожної дитини» [2, с.76]. За його переконанням для цього, враховуючи різний рівень задатків учнів, школа повинна мати диференційовані освітні програми. Тому що «головною перешкодою для шкільної освіти є відмінність розумових здібностей учнів («Verschiedenheit der Kofbe»). Не зважати на цю позицію Й.Герbart є великою помилкою всіх шкільних програм, які сприяють деспотизму вчителів та стригуть усіх під одну грибінку» [10, с.49].

Як зазначає дослідниця, це ж положення про «неповторність кожної дитини є підґрунтям всієї педагогічної системи і В.Сухомлинського, який у своїй творчості продовжив кращі гуманістичні традиції світової педагогіки. За його переконанням, першочергове значення у вихованні має уважний та турботливий підхід до кожної особистості, неприпустимо виховання оптом, прагнення підганяти всіх під одну мірку» [9, с.49].

Отже спільним для Й.Герbart і В. Сухомлинського є мета виховання – «це формування духовної самостійності особистості, яка завжди підпорядковує свої вчинки моральним вимогам, володіє собою в будь-якій життєвій ситуації, відчуває внутрішню гармонію» [9, с.76]. А досягти цього можна тільки включенням дітей у різні види діяльності.

Заслуговує на увагу порівняння педагогічної концепції батьківської педагогіки Василя Сухомлинського та Януша Корчака. На основі порівняльного аналізу основних положень творчої спадщини педагогів зроблено висновок, що основою концепцій виховання особистості кожного із них є добро. Нами виокремлені принципи індивідуальної траєкторії формування особистості й обґрунтовані умови, яких доцільно дотримуватися вихователям в широкому розумінні слова для їх реалізації в повсякденному

житті. А це вимагає не стільки змін у змісті виховання, модернізації структурних компонентів цього процесу, вдосконалення стосунків між його учасниками, скільки, насамперед, зміни всієї концепції виховання, тобто побудови її на чітко визначеній психологічній основі з урахуванням можливостей дітей, коли у центрі виховання дитини знаходяться її інтереси, зацікавлення, повага до прав дитини тощо. Саме ці складові притаманні концепції виховання польського педагога Януша Корчака, зміст якої можна висловити однією фразою із його твору «Правила життя»: «...я поважаю і людей похилого віку, і молодих, і маленьких». Про повагу до дитини як до дорослої людини, а також про необхідність суб'єкт-суб'єктних відносин між дорослими і дітьми засвідчує й уточнення в назві вищезгаданої книги, що це одночасно «Педагогіка для дітей і для дорослих».

Взагалі, аналіз психолого-педагогічного доробку педагога, дає підстави стверджувати, що він, як і український педагог, відстоював думку про необхідність постійної підготовки дорослих до виховання дитини. При цьому наголошуючи, що необхідно переорієнтувати цей процес на формування кожного із них як людини високої загальної культури і вселюдських цінностей, а не лише здатних для забезпечення трансляції знань та їх поповнення.

Розглядаючи проблеми виховання учнів переважно загальноосвітньої школи, значну увагу Василь Сухомлинський, як і Януш Корчак, приділяв підготовці дорослих до організації цього процесу. На перше місце він теж ставив необхідність підготовки дитини до життя в суспільстві, її різностороннє виховання, вміння поєднувати надану свободу з особистою відповідальністю тощо. В.Сухомлинський наголошував, що з віком розширюються рамки соціальної, професійної, громадської діяльності, і на своєму життєвому шляху людина повинна розв'язувати безліч проблем, суперечностей і, навіть, конфліктів, дотримуючись діючих законів. А до цього дітей необхідно готувати.

Враховуючи необхідність трансформації чинної моделі освіти, а саме: зміщення акценту із засвоєння учнями кількості знань на якість їх розумової

діяльності, на набуття навичок самостійного мислення і самостійної пізнавальної діяльності, дослідниця О.М.Лютко окреслила сутність і складові навчальної програми «Філософія для дітей» М.Ліпмана. Акцентуючи увагу на значному науковому і практичному інтересі до досвіду американських педагогів і згаданої програми, автор зазначає, що вони «розширюють наші уявлення про багатство ідей та методик у світі – особливо тому, що спрямовані на розвиток мислення дитини, формування в ньому пізнавальних й етичних уявлень та установок» [5]. Обґрунтувавши ідею навчання та виховання дітей через залучення філософії використовували не тільки зарубіжні, але й українські педагоги (Г.Сковорода, К.Ушинський, А.Макаренко, В. Сухомлинський), автор здійснила компаративістичний аналіз основних педагогічних принципів навчальної програми М.Ліпмана та педагогічних методів В.Сухомлинського, підтвердила їх «творчий перетин» [5, с.173-174], виокремила спільні погляди розробників програми та відомого українського педагога.

Так, обидва педагоги наголошували, що 1) «шкільне навчання буде ефективним лише тоді, коли стимулюватиме допитливість, пробуджуватиме цікавість»; 2) оптимальний розвиток мислення учнів можливий лише тоді, коли зміст представлено не у формі оригінального, чи навчального тексту, а в доступній і цікавій для дитини формі – казки, розповіді, анекдоту, афоризму тощо»; 3) «їх об'єднує форма проведення занять – діалог, бесіда»; 4) «кінцеву мету навчального процесу вони вбачали у максимальному розвитку потенціалу дитини, її адекватному включенню в складний, різноманітний, суперечливий світ з притаманними йому динамізмом, інтелектуалізацією та технологізацією праці» [5, с.174]. Тобто, як вірно зазначає автор публікації, «пріоритетною метою навчального процесу сьогодні має бути навчання дитини узагальнених, універсальних засобів діяльності та самостійного, критичного мислення». Водночас дослідниця нагадує, що «адаптуючи нашу освіту до рівня кращих світових стандартів ми мусимо відмовитися від «сліпого» наслідування, дбайливо розвивати власну освітянську традицію, не лише започаткувати нове,

а й вводити наші надбання у європейський і світовий освітній простір» [5, с.174].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, аналіз тематики наукових досліджень педагогічної спадщини Василя Сухомлинського дозволяє зробити висновок: значну увагу сучасні дослідники приділяють порівняльному аналізу педагогічних ідей видатного педагога із результатами наукового пошуку інших зарубіжних науковців. Предметом вивчення цих наукових пошуків були різноманітні аспекти, присвячені теоретичним, методологічним та методичним проблемам педагогічної спадщини видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського в контексті ідей зарубіжних науковців. Для посилення не тільки теоретичного, але й практичного значення цього наукового доробку вважаємо доцільним провести дослідження історіографії розвитку педагогічної науки в педагогічній та творчій спадщині В.О.Сухомлинського в контексті наукового доробку зарубіжних науковців, а також скласти бібліографічний показник публікацій компаративістичного змісту українських і зарубіжних науковців, учителів-практиків з різних проблем педагогічної науки.

Література

1. Белова С. Система творчого виховання учнів у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського та Г. Шарельмана / Белова Світлана // Наукові записки. - Випуск 78 (2). – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. - С.187-191.

2. Гоштанар І. В. Розвиток гармонійної особистості: досвід Й.Гербарта і В. Сухомлинського / І.В. Гоштанар // Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: здоров'я через освіту // Матеріали V міжнародних та XIX Всеукраїнських педагогічних читань в м. Донецьку, 11-12 жовтня 2012 року. У 4-х т. – Т.3. – Донецьк, 2012. - С. 73-77.

3. Корчак Януш. Правила життя/ Корчак Януш // [Електронний ресурс]: royallib.ru/book/korchak_yanush/pravila_gizni.html., с.35.

4. Кравцова Т., Метель В. Вивчення природи дитини в поглядах В.Сухомлинського та представників реформаторської педагогіки кінця XIX – початку XX століття (порівняльний аналіз) / Тетяна Кравцова, Володимир

Метель // Наукові записки. - Випуск 78 (2). – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – С. 200-205.

5. Лютко О.М. Усе нове – старе: творчі перетини М.Ліпмана та В. Сухомлинського / О.М.Лютко // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В.В.Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Випуск 26. – С.172-176.

6. Сараєва О. Сухомлиністика як актуальний напрям історико-педагогічних досліджень / Олена Сараєва// Наук. зап. Сер.: Пед. науки / Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. - Кіровоград, 2008. - Вип. 78, ч.1. - С. 159-163.

7. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибрані твори: В 5 т. – К.: Рад школа, 1976. – Т.1. - 654 с.

8. Холтобіна О. Спадщина В.Сухомлинського й актуальні проблеми вітчизняної і зарубіжної дошкільної педагогіки / Олександра Холтобіна // Наукові записки. - Випуск 78 (2). – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. - С. 208-213.

9. Этюди о В.А.Сухомлинском. Педагогические афоризмы / Составление, предисловие, комментарии, вступление к частям книги О.В.Сухомлинской. – К.:Акта, 2008 – 432 с.

10. _Lorenz H.Das Leben und Werk JohAnn Friedrich Herbart. 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hansjurgen.lorenz@1-online.de>. с.49.

References

1. Belova S. the System of creative education in the pedagogical heritage of V. A. Sukhomlinsky, Harelimana / Svetlana Belova // Scientific notes. Issue 78 (2). Series: Pedagogical science. – Kirovograd: RVV, KDPU im. V. Vinnichenko, 2008. - S. 187-191.

2. Goshtanar I. V. The development of a harmonious personality: the experience of Herbart and I. V. Sukhomlinsky / I. V. Goshtanar // Vasyl Sukhomlynskyi in dialogue with modernity: health through education // Materials of V international and XIX all - Ukrainian pedagogical readings in Donetsk, October 11-12, 2012. In 4 t. T. 3. – Donetsk, 2012. - S. 73-77.

3. Korczak, Janusz. Rules of life/ Janusz Korczak // [Electronic resource]: royallib.ru/book/korchak_yanush/pravila_gizni.html., S. 35.

4. Kravtsova T., Blizzard V. study of the nature of the child, the views of V. Sukhomlinsky and representatives of the reformist pedagogy of the late nineteenth – early twentieth century (comparative analysis) / Tatiana Kravtsova, Vladimir Blizzard // Scientific notes. Issue 78 (2). Series: Pedagogical science. – Kirovograd: RVV, KDPU im. V. Vinnichenko, 2008. – P. 200-205.

5. Lutko A. M. All new – old: creative intersections Lpman M. and V. Sukhomlinsky / A. M. Lutko // Pedagogical almanac: Collection of scientific works / redkol. V. V. Kuzmenko (Chairman) etc. Kherson: QUUZ «Kherson Academy of continuing education», 2015. Edition 26. – P. 172-176.

6. Sarajeva A. Suhomlinskiy as the current trend in historical-pedagogical research / Elena Sarajeva // Science. zap. Ser.: Med. science / Krowor. state med. un-t im. V. Vynnychenko. Kirovograd, 2008. - Vol. 78, h 1. - P. 159-163.

7. Sukhomlinsky V. A. Problems of upbringing comprehensively developed asbestos. Selected works: In 5 volumes – K.: School Councils, 1976. – Vol. 1. – 654 p.

8. Holton A. Inheritance Sukhomlinsky and current problems of domestic and foreign preschool pedagogy / Alexander Holton // Scientific notes. Issue 78 (2). Series: Pedagogical science. – Kirovograd: RVV, KDPU im. V. Vinnichenko, 2008. - P. 208-213.

9. Etude in V.A. Suhomlinskoy. Pedagogical aphorisms of / Compilation, preface, comments, introduction to the parts of the book A. V. Suhomlinskiy. – K.:Act, 2008 – 432 p.

10. Lorenz H. Das Leben und Werk JohAnn Friedrich Herbart. 2009 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.hansjurgen.lorenz@1-online.de> - p. 49.

Tetiana Zavgorodnia

doctor of pedagogical Sciences, professor, head of the department of pedagogy name B.Stuparich of the state University «Precarpathian national University named after Vasyl Stefanyk»

Ukraine, Ivano-Frankivsk

Inna Strazhnikova

doctor of pedagogical Sciences, professor of the department of pedagogy name B.Stuparich of the state University «Precarpathian national University named after Vasyl Stefanyk»

Ukraine, Ivano-Frankivsk

PEDAGOGICAL IDEAS OF FOREIGN RESEARCHERS IN THE CONTEXT OF SCIENTIFIC RESEARCH OF V. A. SUKHOMLINSKY: HISTORIOGRAPHIC ASPECT

In article on the basis of historiographical analysis, applying comparatistic research method, established the consonance of pedagogical ideas in the context of the pedagogical achievements of a famous Ukrainian teacher V. A. Sukhomlinsky: problems of teacher training, development of his creativity, professionalism, social pedagogy, pedagogy of A. S. Makarenko, advancing education, student-centered learning and humane education, save the humanistic educational traditions, observance of the principle of reliance in education on the beauty and aesthetic sense, creativity of the individual, national, civic, aesthetic education, development of tolerance.

Key words: historiographical analysis comparativistici method study, international researchers, V. A. Suhomlinsky, the consonance of pedagogical ideas.